

מה בין עצבות למרירות?

לא באו ימים אלו ימי האבלות והצער על חורבן בית המקדש וגלות ישראל לנטוע בנו עצבות ודכדוך ולהכניס ח"ו ייאוש בלבבות אלא להפך אך ורק כדי לעורר בנו את הצעקה והזעקה "עד מתי?!" - שבתוכה נמצאת הכרזת "יחי המלך" - ואת הדחיפה האדירה לפעול ולעשות

אשר גרוסמן (מי שהיה גם השוחט המקומי בניקולייב שבידו הפקיד הרבי הרשי"ב נייע את הגהות והדפסת ספר התניא בשנת תר"ס שאודות זה כותב הרבי שליט"א: "יזכיק מו"ח אדמו"ר אמר לי אשר בכלל יש לסמוך עליו בזה") ניסה הלה להגיע לאותו "בית-הסגר" כדי לבקר את ר' מאיר שלמה בביקור חולים ולעודד את רוחו. אלא שהשלטונות לא התירו בשום אופן לאף אחד להיכנס פנימה ולא הייתה לו ברירה אלא להישאר בחוץ.

משנוכח לדעת כי אין לו שום אפשרות להיכנס ולבקר את ידידו החולה אך עדיין היה חפצו חזק לעודד את רוח חברו לקח עמו ר' אשר את ספר התניא ועמד מעבר לגדר סמוך ביותר אל המקום בו שכב ידידו. הוא פתח את התניא ב"אגרת הקודש" סימן יא (שקטעים ממנו צוטטו במדור זה בשבוע שעבר) והחל לקרוא את ה"ילהשכילך בינה" בקול גדול מקווה כי יגיע לאוזני החולה.

כשהוא מטעים כל מילה קרא ר' אשר בקול את המבואר שם אודות כל ייסורי עולם הזה אשר האמת היא ש"אין רע יורד מלמעלה והכל טוב רק שאינו נגלה לגודלו ורב טובו. וזהו עיקר האמונה שבשבילה נברא האדם להאמין דלית אתר פנוי מיניה ובאור פני מלך חיים. ועל כן עוז וחדווה במקומו הואיל והוא רק טוב כל היום. ועל כן ראשית הכל שישמח האדם ויגל בכל עת ושעה ויחיה ממש באמונתו בה' המחיה

באותה תקופה ארע שסבו של הרבי מלך המשיח שליט"א הרב החסיד רבי מאיר שלמה הלוי ינובסקי ע"ה רבה של ניקולייב חלה גם הוא במחלת הטיפוס. ההוראות המחמירות של השלטון המקומי שדאג לבריאות התושבים ולא היה מוכן לקבל שום הסבר לא הותירו לו ולמשפחתו שום ברירה וגם הוא נלקח למגינת לב משפחתו וידידו לאותו "בית-הסגר" שמוחוץ לעיר ללא כל קשר עם העולם החיצוני שם שכב בודד וחסר אוניים.

בהיוודע הדבר לידידו הקרוב החסיד רבי

עם הרב לוי-יצחק גינזבורג

משפיע בישיבת תות"ל המרכזית - כפר חב"ד

מ ספר המשפיע הרה"ח בעל מסירות הנפש וכ"ו ר' מענדל פוטרפס:

אחת המחלות שהפילו חיתתן בשנות המלחמה ברוסיה הייתה מחלת הטיפוס. אלפים רבים חלו במחלה ורבים מהם לא החזיקו מעמד והשיבו את נשמתם ליוצרם שכן באותה תקופה עדיין לא מצאו תרופה למחלה זו.

כל הבאים במגע עם החולים היו בסכנת הידבקות ואילו האמצעים להתמודד נגד המחלה היו דלים מאוד. לא נותרה ברירה - והשלטונות הקפידו על כך מאוד לטובת התושבים - אלא לרכז את החולים במקום מבודד מחוץ לעיר כדי שלא ידביקו את הבאים עימם במגע.

אותו "בית-הסגר" לחולי טיפוס היה מקום שרק מעטים מאוד יצאו ממנו חיים. נוסף לעצם המחלה והעדר האמצעים להילחם בה הרי העובדה שהחולה הובא למקום מבודד זה בו לא ביקר כמעט אף אחד (מלבד רופא שהגיע למקום אחת ליום ונתן לחולים תרופה כלשהי להשקטת הכאבים נאסרה הכניסה למקום לאף אחד) הגבירה אצל החולה את ההרגשה שקיצו קרב כך שרוחו נשברה ולא עמדה בו עוד רוח להגביר את גופו שיילחם במחלה וינסה להדבירה. רוב החולים שכבו במקום באין אוניים מצפים לרגע בו יעברו את הסף של ארץ החיים לעולם שכולו טוב.

ומטיב עמו בכל רגע. ומי שמתעצב ומתאונן מראה בעצמו שיש לו מעט רע ויסורין וחסר לו איזה טובה והרי זה ככופר ח"ו. ועל כן הרחיקו מדת העצבות במאד חכמי האמת. אבל המאמין לא יחוש משום יסורין בעולם ובכל עניני העולם הן ולא שווין אצלו בהשוואה אמיתית..."

כך המשיך ר' אשר לקרוא וקולו הולך וחזק באמונה ובבטחון עד לסיום האגרת: "ואם כן הכל טוב בתכלית רק שאינו מושג. ובאמונה זו באמת נעשה הכל טוב גם בגלוי. הרי באמונה זו נכלל ומתעלה באמת הרע המדומה בטוב העליון הגנוז".

הוא עומד וקורא כ"קול קורא במדבר" מבלי לשמוע שום תגובה ומבלי לדעת בוודאות האם קולו מגיע לאוזני ידידו החולה הנמק שם בודד ב"בית-ההסגר" אם לא. אבל בטוח הוא ומקווה שאכן הדברים הקדושים והנצחיים יגיעו לאן שהיו צריכים להגיע ויפעלו את פעולתם.

למחרת חזר ר' אשר והגיע שוב אל הגדר כשספר התניא בידו. הוא פתח שוב באותו מקום והחל לקרוא בהדגשה את ה"להשכילך בינה".

וכך יום אחרי יום שבוע אחרי שבוע היה ר' אשר מגיע לאותו מקום ולומד בקול את אותה איגרת מופלאה של רבינו הזקן השלוחה גם למי שנמצא במקום נידח ומבודד מיוסר ומעונה להושיט לו יד עזרה לעודדו ולהוציאו מן המיצר אל המרחב.

לא עברו שבועות רבים ור' מאיר שלמה יצא מאותו "בית-הסגר" כשהוא בריא לחלוטין. גופו התגבר על המחלה הוא התאושש והחלים וחזר לאיתנו לביתו ולמשפחתו.

"ר' אשר אתה הצלנתי ממוות!" – קרא ר' מאיר שלמה בהתרגשות כשראה את חברו הטוב שמח בשמחתו – "קריאתך ולימודך שם בספר התניא אף שלא קיבלת ממני אישור ששומע אני את דברי הקודש החיים והמאירים של רבינו הזקן הם שנסכו בי כוחות חדשים החדירו בי עידוד עוז ותקווה עד שהתרוממתי מכל הדיכאונות שסבבוני וגופי התגבר על המחלה הקשה".

שנים רבות לאחר מכן בחי"י ניסן תרס"ב בעיצומו של חג הפסח התקיימה בביתו של ר' מאיר שלמה ברית-המילה של נכדו הרבי מלך המשיח שליט"א.

לסעודת הברית הגיע כמובן גם ידיד נפשו של הסבא השו"ב החסיד ר' אשר מניקולייב – אבל הוא לא טעם מאומה מכל מה שהוכן בביתו של ר' מאיר שלמה שכן מנהגו היה שלא לטעום מאומה בחג הפסח מחוץ לביתו

ולכן לא השתתף גם בסעודת המצווה אצל ידידו ורעו.

חלשה דעתו של ר' מאיר שלמה והוא פנה לידידו ר' אשר באומרו: האמת היא שמגיעה לך נזיפה הגונה והייתי צריך "לתת לך באבי אביך" ("אין דיין טאטען טאטעניס אריין") – מה זאת אומרת? שלא לאכול ולא לסמוך על הכשרות בביתו של הרב מרא דאתרא?! – אבל מה אעשה איך אוכל לנווף בך ואיך אוכל לבעוס עליך כאשר אתה הצלת את חיי הצלת אותי אז ממות בטוח על-ידי אותו "ביקור חולים" בקריאת ה"להשכילך בינה"...

מ פורסמת אימרתו של חסיד שכאשר נשאל מה ההבדל בין עצבות לבין מרירות ענה: אחרי עצבות הולכים לפעול ולעשות.

את העצבות שוללת החסידות מכל וכל כל-שכן שאת הייאוש שהוא (כלשון כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ באחד ממכתביו) "הטיפה מרה התלויה בחרבו של מחריב עולמו של הקדוש ברוך הוא".

"ייאוש – שלא מדעת" אמרו חסידים: רק מי שאין בו דעת ייפול לבו בקרבו וייכנס למצב של ייאוש. אבל מי שיש בקרבו אפילו קורטוב של דעת יודע הוא ומכיר כי העולם אינו הפקר ח"ו. יש מי שמנהיג ומנהל את הכל משיגח על כל פרט ופרט בהשגחה פרטית מדוקדקת והוא בוודאי ובוודאי ישלים וימלא את רצונו כי "מי יאמר לו מה תעשה". ואם כן מה לי לדאוג הלא ברור הדבר שכל פרט וכל עניין וכל מצב אם רק הקב"ה ברא את האפשרות שהוא יהיה כפי שהוא הריהו משמש חלק ומשלים את התמונה הכללית של הכוונה האלוקית בבריאה אם באופן חיובי ואם באופן שלילי.

גם כאשר מדובר על דברים שקרו בגלל בחירתו החופשית של האדם שלא כפי רצון ה' כמו "ומפני חטאינו גלינו מארצנו" אך מכיוון שסוף סוף הקב"ה הוא ורק הוא בעל הבית האמיתי היחיד על כל מה שקורה ובוודאי שאין ביכולת בשר ודם ח"ו "לקלקל לו את התוכניות" הרי בוודאי שסוף סוף דווקא על ידי כך תגיע הכוונה האלוקית לידי מימושה במילואה על ידי שהאדם יחזור בתשובה ויתקן את חטאו באופן שיהיה עוד יותר מקודם וכדומה. אבל בכל אופן ברור ופשוט שאף אחד לא יצליח "לקלקל את התוכניות" ולמנוע מביצועה של הכוונה האלוקית במילואה.

וכפי שכותב הרבי הריי"צ נ"ע ב"רשימת המאסר" אודות אותם רגעי אימה במרתפי

כלא "שפולערקע" כאשר הוא מתאר את הרגעים בהם התחיל לחשוב מה נעשה בביתו וכיצד מגיבים החסידים:

התמונה הכללית הרהיבתי ושטף דמעה תתפרץ מעיני דמעות חמות מאד התגלגלו על פני לבי מתרגש וכל גופי רועד: מי יודע פן ואולי לוקחו הכתבים... רואה הנני בעליל כי נקמה עושים בי כי דברי הקצף של נחמנסאהן שיחתו עם עמיתו לולב מראים גלוי כי דבר לי עם נוקמים עם אורגי עלילה עלילה כבדה

עמד ר' אשר וקרא מספר התניא שבידו וקולו כ"קול קורא במדבר" מבלי לשמוע שום תגובה ומבלי לדעת בוודאות האם קולו מגיע לאוזני ידידו החולה הנמק שם בודד ב"בית-ההסגר" אם לא. אבל בטוח הוא ומקווה שאכן הדברים הקדושים והנצחיים יגיעו לאן שהיו צריכים להגיע ויפעלו את פעולתם

ומי יודע אם לא נגעו בבכת עיני בהכתבים כתבי יד קודש ואם היה לא תהיה נהיה כזאת איך איום הוא מצבו של הדבר בעצמו ומה גדול השבר האם גם המה הכתבי יד קודש יוליכו לבית הכלא.

(וכפי שנכתב כבר לא פעם במדור זה שבשעת המאסר העמיד הרבי את עצמו כאילו הוא במצב של איש פשוט למרות שמצד עצמו הוא למעלה מכל זה לגמרי והכל מתנהל אך ורק כפי רצונו ועד שלגביו מצד עצמו אין בכלל מציאות אמיתית של מאסר וגלות אלא רק בגלל התקשרותו עם החסידים והעם. וראה קונטרס י"ב תמוז תשי"א ושיחת פסח שני ול"ג בעומר תשי"י. ואולי זהו גם כדי לתת כח לאנשים פשוטים להחזיק מעמד בתנאים כאלו)

– ומיד ממשיך הרבי הריי"צ ומתאר כיצד השיב אל לבו:

דום מלהרהר – הבריק במוחי – וכאור ברק זרה ברעיוני: והאלוקים מה? מי עשה כזאת? מי

הזקוקים לברכה מיוחדת ולהשתמש ככל האפשר מהתמודדות שאינה נחוצה ומוכרחת עם גוי ועם "גויישקייט"

— לא באו חיי ימים אלו כדי לנטוע בנו עצבות ודכדוך ולהכניס חיי יאוש בלבבות לאמור ראה נא כבר אלפי שנים אנו בגלות כמה פעמים כבר היינו בטוחים שהנה הנה אנו מגיעים כבר לגאולה השלימה בפשטות ושוב מניעות ועיכובים ועד שנדמה כי הגלות אדרבה נהייתה עוד קשה יותר ויותר ואין עוד כוח לסבול ומה יהיה כאן.

אלא להפך עם כל הכאב והצער הבלתי נסבלים לחלוטין לא באו ימים אלו אלא אך ורק כדי לעורר בנו את הצעקה והזעקה "עד מתי?!" — שבתוכה אומר הרבי בשיחת ב' ניסן תשמ"ח נמצאת הכרזת "יחי המלך" — ואת הדחיפה האדירה לפעול ולעשות.

האמונה המוחלטת אשר "אין רע יורד מלמעלה והכל טוב רק שאינו נגלה לגודלו ורב טובו" — אמונה שאינה באה להסביר ולבאר ו"להסכים" חיי עם הגלות אלא אדרבה לדעת שישנו כאן מי שמנהיג ומנהל את הכל וכל פרט גם זה שנראה הפוך לגמרי ממה שצריך להיות גם הוא חלק מהכוונה האלוקית וסוף סוף נראה אכן כיצד כל הפרטים השלימו את התמונה הכללית — אמונה זו היא כדברי הרבי הריי"צ שהובאו לעיל כה רבה ויבאה בירושה לכל ישראל מאבותינו אבות עולם ועם הבטחון הגמור היא מ"יסודי הדת דת קדשנו כי אם גם יסודי חיים החיים הרגילים החיים הגשמיים של כל איש ישראל".

כשאנו נזכרים במאורעות ימים אלו שבהגיע זמנם בכל שנה ושנה הם חוזרים שוב למעלה ואנו כואבים שוב מחדש את הגלות הכללית של עם ישראל ושל העולם כולו שכל הבעיות נובעות ממנה — אמורה זעקת הכאב של אלפיים שנות גלות להיות לנו מנוף אדיר ומעיין בלתי נדלה שידחוף אותנו לעשייה ופעולה בלתי פוסקים שיביאו סוף סוף לתכלית הכל — ההתגלות המלאה של הרבי שליט"א מלך המשיח בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הוא ...

מה רבה היא האמונה הפנימית האמונה התמימה הבאה בירושה לכל ישראל מאבותינו אבות עולם. ומה גדול הוא כחו של הבטחון הגמור. הם לא רק יסודי הדת דת קדשנו כי אם גם יסודי חיים החיים הרגילים החיים הגשמיים של כל איש ישראל.

הודו לה' כי טוב על חסדו הגדול אשר כה הזדמן לי הטעות אשר טעיתי ללכת אל מבוא הלזה אשר זה היה לי למחסה ומגן מליפול ברשת ההבהלה אשר הכינו לי נחמנסאהן ולולב. ההשגחה העליונה הוליכה אותי כאותו הקש וכאותו העלה המתגלגלים אנה ואנה לרוח הנושב בהם וכמוהם כמוני וביתר ענין (כמעלת המדבר על הצומח ובתוספת מעלת בעלי נשמות דקדושה הטהורה על מעלת המדבר) הנני ביד ההשגחה העליונה יתברך ויתעלה.

ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם:

הכוונה לביאור הבעל שם טוב - המובא בכמה מקומות בדא"ח - אשר השגחה פרטית היא בכל הנבראים גם בדומם צומח וחי ויש דין ומשפט כמה פעמים יתגלגל העלה או הקש ובאיזה מקום. "והדברים קל וחומר ומה דבר קטן כזה אם העלה הנתלש או הקש יהיה במקום זה או יטולטל למקום אחר הוא בהשגחה פרטית ומכל שכן מה שנוגע לאיש הישראלי" (ראה שיחת י"ט כסלו תרצ"ד אות ג'. היום יום כה חשון תש"ג).

סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר: במאמרי ראש השנה שלפני המאסר - שנת תרפ"ז - נדבר בתוך המאמר ענין שיטת הבעש"ט אודות השגחה פרטית שהוא גם בדומם צומח חי ובכל פרט ופרט וכו' אף שלא היה שייך להמאמר. ולולא זאת - איני יודע אם הייתי יכול דורכטרעגן (לסבול יסוריו ולצאת מן המאסר).

כ שאנו נמצאים בעיצומם של ימי האבלות והצער על חורבן בית המקדש וגלות ישראל ימים שעל פי ההלכה נקראים ימים שאינם זכאים ימים בהם משתדלים יהודים שלא לעשות דברים

גם כאשר מדובר על דברים שקרו בגלל בחירתו החופשית של האדם שלא כפי רצון ה' כמו "ומפני חטאינו גלינו מארצנו" אך מכיוון שסוף סוף הקב"ה הוא ורק הוא בעל הבית האמיתי היחיד על כל מה שקורה ובוודאי שאין ביכולת בשר ודם ח"ו "לקלקל לו את התוכניות" הרי בוודאי שסוף סוף דווקא על ידי כך תגיע הכוונה האלוקית לידי מימושה במילואה על ידי שהאדם יחזור בתשובה ויתקן את חטאו באופן שיהיה עוד יותר מקודם

פעל כזאת? הלא הכל מאת האלוקים. אמת הדבר בן הנני בעל הנני אב הנני חותן הנני אוהב ואהוב הנני הם תלויים בי ואני תלוי במי שאמר והיה העולם. אנכי עשיתי המוטל עלי והאלוקים יעשה את אשר עלה ברצונו יתברך. וברגע זו יצאתי מרפש מעמדי ומטיט מצבי. עליתי בשמי רום במחשבות גבוהות מיושבי בתי חומר באמונה טהורה ובבטחון גמור באלוקים חיים ובזכות אבות הקדושים...

(אותיות המחשבה)

המחשבות הללו עודדו את נפשי והחזיקו את רוחי במאד. שכחתי את מעמדי ההווה. ישבתי במנוחה גמורה רעיונותי התחילו להסתדר התחלתי להתרגל עם המצב באשר